

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **J. P.** ,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 24 września 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 95/25,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 95/25.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynęła sprawa z kasacji obrońcy skazanego J. P. , która została zarejestrowana pod sygn. akt III KK 95/25. Na wniosek obrońcy wyłączono od udziału w sprawie dwóch dotychczas wyznaczonych do rozpoznania tej sprawy sędziów – SSN Pawła Kołodziejskiego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2025 r., III KK 95/25, KRI 1027) oraz SSN Małgorzatę Bednarek (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2025 r., III KK 95/25, KRI 1121).

Aktualnie sprawa ta została przydzielona do rozpoznania SSN Stanisławowi Stankiewiczowi. Pismem z dnia 1 września 2025 r. obrońca skazanego złożył wniosek o wyłączenie tego sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy. Wskazał na

powołanie ww. sędziego Sądu Najwyższego na ten urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS). Powołał się w tym zakresie na stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego. Ponadto, obrońca wskazał, że rozpoznanie kasacji przez Sąd Najwyższy z udziałem SSN Stanisława Stankiewicza będzie stanowiło naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz, a w konsekwencji otworzy drogę do złożenia skargi do Trybunału w Strasburgu i narażenia Skarbu Państwa na odpowiedzialność odszkodowawczą. Wskazał również, że konsekwencją orzekania w tej sprawie przez Sąd Najwyższy z udziałem SSN Stanisława Stankiewicza będzie złożenie wniosku o wznowienie postępowania kasacyjnego. Obrońca podkreślił, że złożenie wniosku o wyłączenie sędziego ma zapobiec podejmowaniu ww. czynności. W uzasadnieniu wniosku podkreślono także, że kasacja została wniesiona od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, w którym przed uzyskaniem awansu do Sądu Najwyższego orzekał SSN Stanisław Stankiewicz, co „może stanowić okoliczność dla samowylączenia się ze sprawy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny i doprowadził do wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 95/25.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 § 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały połączonych Izb stanu

rzeczy nie zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r. I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”, „Konwencja”), udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp.*

z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21).

Mając na względzie argumentację wniosku odnoszącą się do potencjalnej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, rozstrzygając w tej sprawie Sąd Najwyższy miał na względzie także orzecznictwo ETPCz, w którym aprobowane są kolejne ugody zawierane ze skarżącymi wskazującymi na naruszenie ich prawa do sądu ustanowionego ustawą na skutek wydawania orzeczeń przez Sąd Najwyższy z udziałem wadliwie powołanych sędziów. Trzeba odnotować, że w ramach zawartych ugód rząd zobowiązał się do wypłacenia skarżącym zadośćuczynień w kwocie po 10.000 euro (por. m.in. decyzje ETPCz z dnia 5 grudnia 2024 r.: *Cupał i inni przeciwko Polsce*, skarga nr 30049/22; *Zieliński przeciwko Polsce*, skarga nr 3423/22; *Łabudek przeciwko Polsce*, skarga numer 43727/21).

Za uwzględnieniem wniosku przemawia także sygnalizowana możliwość wznowienia postępowania kasacyjnego w przypadku rozpoznania kasacji przez Sąd Najwyższy z udziałem SSN Stanisława Stankiewicza. Rzeczywiście, Sąd Najwyższy kilkakrotnie już wznowiał postępowania kasacyjne w przypadku rozpoznania kasacji z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze, jak SSN Stanisław Stankiewicz (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 8 maja 2024 r., I KO 38/24; z dnia 16 października 2024 r., III KO 73/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24).

Wobec powyższego orzekanie w tej sprawie przez SSN Stanisława Stankiewicza prowadziłoby do rozpoznania sprawy przez sąd niespełniający standardów wskazanych w art. 6 ust. 1 EKPC i nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Jednocześnie nie można zgodzić się z wnioskodawcą, że orzekanie w przeszłości przez SSN Stanisława Stankiewicza w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie, od wyroku którego w tej sprawie została wniesiona kasacja, stanowi podstawę do „samowylęczenia się” tego sędziego od orzekania w sprawie kasacji. Podstawą do wyłączenia z mocy prawa (w tym „samowylęczenia” sygnalizowanego we wniosku) byłaby okoliczność, gdyby sędzia Stanisław Stankiewicz, jeszcze jako sędzia Sądu Apelacyjnego brał udział w wydaniu wyroku zaskarżonego kasacją

(art. 40 § 3 k.p.k.). Jednak taka sytuacja nie miała w tej sprawie miejsca. Powyższe nie zmienia jednak wniosku o potrzebie wyłączenia SSN Stanisława Stankiewicza z uwagi na okoliczności opisane w pierwszej części uzasadnienia tego postanowienia.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[a.ł.]